

NŐK AZ OSZTÁLYHARCBA.

Írta: HIROSSIK JÁNOS.

„A kapitalista termelés kezdetén a munkapiacon a férfimunkás majdnem kizárólag csak férfimunkással állt szemben, most már a kapitalizmus egyik nemet játssza ki a másik ellen... a nő kiszorítja a férfit...”*

Bebel e mondása, a nagyipari kapitalizmusnak világszerte való rohamos térfoglalásával, mindinkább beigazolást nyer.

Mert amíg a XVIII. században Hargreaves, Arkwright, Crompton és leginkább Cartwright kenti papnak, a szövő-fonó ipar terén létesített találmányai: a fonógép, a vízkerékgép és a mechanikai szövőszék lettek bevezetői az Angliában megindult nagy ipari forradalomnak, amennyiben egyrészt szédületes mértékben emelték, fokozták a termelt árú mennyiségét, másrészt a kéziszővés fokozatos megszűnésével, egy nagyszámú munkástömeget tettek fölöslegessé a textiliparban és így mély, külsőleg is igen észrevehető, gazdasági átalakulásnak: egy új termelési rendszer bevonulásának lettek útjelzői; addig mindazon találmányok, melyek a gépek tökéletesítését, az árú termelésének megsokszorozódott lehetőségét biztosították, a női és gyermekmunkát a kapitalisztikus termelés körébe bevonták, nem voltak egyebek, mint az Angliában megindult ipari forradalomnak továbbfejlesztői, a kapitalizmus kiépítői – Cartwright szövőszékeinek külsőségben is megnyilvánuló és a kapitalizmus történetében határtelző hatása nélkül.

Lényegében azonban, a továbbfejlesztett és tökéletesített gép, amelyet Marx úgy jellemez, hogy „egy mechanikai készülék, amelyet csak megfelelően mozgásba kell hozni, s szerszámaival ugyanazon műveleteket végzi, amelyeket azelőtt a munkás végzett hasonló szerszámokkal”, óriási változásokat vitt véghez a társadalomban.

Mert bár egyik oldalon nagymennyiségű munkacserőt szabadított föl, a másik oldalon az emberi munkacserő alkalmazásának tereit nagy mértékben megtágította. Egymásután alakultak át egyes iparágak s támadtak új, kiegészítő iparágak. S miután a kapitalisztikus termelés nem a szükségletkielégítéshez van szabva, hanem a piac számára, a kapitalisták között megindult verseny megkövetelte a szállítás és a közlekedés eszközeinek is teljes átalakulását.

És a kapitalizmus, amelynek az a célja, hogy legmagasabb fokig fejlessze a termelést, nagyon rövid időn belül rájött arra, hogy a férfimunkások mellé, illetőleg azok helyett nőket alkalmazzon, mert ez előnyösebb rá nézve, nagyon sok okból. S a házi tűzhely és a gyermekek mellől, a családból kiragadta a kapitalizmus a neki szükséges nőket: bérmunkásokká, proletárokká téve őket.

Hogy az utóbbi évtized elején már mily óriási volt azon nők száma, kik férfitársaikkal versenyre kelve, ön-

maguk keresték meg kenyerüket azt a következő táblázat mutatja:

Foglalkoztatott nők száma.*

Ország	Számlálás éve	Az ipar, kereskedelem és közlekedésben	A mezőgazdaságban	Összesen
Anglia	1901	4,191.798	148.551	4,340.349
Németalföld	1899	35.478	42.999	78.477
Dánia	1901	43.854	57.983	101.837
Svédország	Becslés	80.000	434.000	514.000
Norvégia	1901/7	22.170	3.500	25.670
Finnország	1907	31.993	?	31.993
Ausztria	1900	493.934	952.507	1,446.441
Bosznia	Becslés	1.500	?	1.500
Bulgária	1905	13.040	?	13.040
Svájc	1905	270.896	?	270.896
Olaszország	1901	900.958	1.495.650	2,396.608
Spanyolország	1900	302.849	775.647	1,078.496

Tehát, amint látjuk, csupán abban a 12 országban, amelyekről kimutatásaink vannak, több mint 10 millió a kereső nők száma. S ebből a 10 millióból is több mint kétharmadrészt tisztán az ipar, a kereskedelem és a közlekedésben, vagyis a kapitalizmus által kifejlesztett munká ágazatokban foglalkoztatják. A női munka ilyen arányú terjeszkedése természetesen fejlesztette a szervezkedés eszméjét is. A női proletárok is haladtak, belátták, hogy miként a férfitársaiknak, ha helyzetükön javítani akarnak, ha munkaviszonyaikat valamiképp is rendezni akarják, ha osztályérdekeiket a kapitalisták kizsákmányolás! törekvéseivel szemben meg akarják védeni: nekik is tömörülniük kell.

A munkásnők szervezkedését az 1908-ik évre vonatkozó alábbi kimutatás világítja meg:

Szakszervezetekben tömörült nők száma.**

Ország	Az ipar, kereskedelem és közlekedésben	Mezőgazdaságban	Összesen
Anglia	200.997	3	201.000
Németalföld	?	?	4.450
Dánia	11.838	875	12.713
Svédország	15.000	900	15.900
Norvégia	3.534	—	3.534
Finnország	3.587	—	3.587
Németország	161.228	—	161.228
Ausztria	44.358	245	44.603
Magyarország	5.490	—	5.490
Bosznia	420	—	420
Bulgária	1.613	—	1.613
Svájc	5.774	—	5.774
Olaszország	10.711	30.575	41.286
Spanyolország	50	—	50

A felsorolt 14 országban csak több mint félmillió nőproletár van szakegyesületileg szervezve. S ha jobban szemügyre vesszük a kimutatást, úgy azonnal kitűnik az is, hogy vagy 30.000 szervezett mezőgazdasági munkásnő kivételével, a többi mind az ipar, a kereskedelem és közlekedésben van foglalkoztatva. Vagyis azon munká ágazatokban, amelyekben foglalkoztatott férfi proletárok közül kerül ki, ma még, az osztályharc elvét valló proletársereg derékhada.

Hogy a nő kiszorítja a férfit: igaz. De ezzel egyúttal teljesen melléje kerül a férfi proletárnak, mint osztályostárs, mint bérmunkáért dolgozó, kizsákmányolt

* Sechster Internationaler Bericht über die Gewerkschaftbewegung, 1908 című könyvből.

**Sechster Inter. Bericht über di. stb. idézett könyvből.

* Bebel, a nő és a szocializmus 236. oldal.

proletár. Ha a nők beözönlése egyik-másik iparágba, bizonyos ideig bérlenyomó hatással is van, hova-tovább a női proletárok is – legelőbb az ipar, kereskedelem és közlekedésben foglalkoztatottak – ép oly becses katonái lesznek a proletár osztályharcnak, mint a férfiproletárok. Ezzel pedig egyensúlyozzák az ideiglenes kárt.